

FOAIA POPORULUI

Prețul abonamentului:

Pe un an 4 coroane.
Pe o jumătate de an 2 coroane.
Pentru România 10 lei anual.

Abonamentele se fac la „Tipografia“, soc. pe acțiuni, Sibiu.

Apare în fiecare Duminecă

INSEERATE

se primesc în biroul administrației (strada Poplăcii nr. 15).

Un șir garmond prima dată 14 bani, a doua-ora 12 bani a treia-ora 10 bani.

Ce vrem noi.

Pornirile nouă reclamă lămuriri. Cine dă sprigin unei acțiuni nouă, își învederează numai dorul de a munci serios și solid, când cere lămuriri. Omul cinstit nu merge cu ochii închiși. Ori-câte scăderi ni-s'ar imputa nouă Românilor — aceea nu ni-se poate zice că nu vrem să muncim cinstit. Românul se ferește de acțiuni fantastice. Ba e greu de pornit și la acțiuni nouă, fie acele ori-cât de promițtoare. Căci se teme. De ce? Ei, de lucruri nepățite. Românului îi place să învețe cu didactrul altora. Își va avea și aceasta înțelepciunea sa. Dar' punând lucrul la cumpănă de multe ori perde necutezând.

...La Hunedoara se pregătește în activarea unei însoțiri, cu nouă cerc de activitate, cu nouă operațiuni. În liniamente generale s'a publicat în presa noastră scopul acestei însoțiri. S'a spus că va munci pentru valorisarea produselor agricole și pentru procurarea de unelte agricole. Frumos scop. Poate ideal de frumos. Lumea românească a stat gândului. Frumos, foarte frumos, dar' am vrea să știm mai mult, mai lămurit, căci e lucru nou.

Și acum că prospectele și listele pentru subscrierea cuotelor la însoțirea din Hunedoara se împart zilnic publicului românesc, cei-ce au pornit mișcarea zilnic primesc scrisori însuflețite, promițtoare de sprigin dar' multe au refrenul am vrea să știm mai mult căci e lucru nou. Răspunsurile ad personam în virtutejul atâtor lucruri impuse de începutul acțiunii sânt imposibile.

Eată pentru-ce îmi iau voie să schitez felul muncii, ce intenționează alcătuitoarii însoțirii »Agricola« din Hunedoara. Înainte însă voi permite espunerea câtorva considerații, ce au contribuit la nisuința înființării acestei însoțiri:

Că nouă Românilor ni-se impune dezvoltarea unei economii, ce să și aibă imprimat caracterul național în toate acțiunile sale, e mai pe sus de ori-ce discuție. Aceasta toți o știm și spre ținta aceasta toți nisuim. Așa fiind însă, trebuie să ne dăm seamă, că în munca noastră economică numai la organizația și la puterile noastre proprii putem conta. Și ea să putem conta, trebuie să nisuim pentru dezvoltarea puterilor și pentru completarea organizației muncii economice. Ce avem până acum organizat? Finanțele, prin cele vre-o 80 bănci românești. Organizația aceasta se întărește pe zi ce merge. Și mare ni-e nădejdea în puterea ei. Dar' finanțele formează numai un ram al complexului economic. Un ram ce cuprinde numai un pătrar al muncii economice. Frați cu finanțele mai sânt: agricultura, industria, comerțul. Și numai toți la oaltă fac complexul economic. Și numai dezvoltând fiecare din aceste ramuri, muncim pe întreg terenul economiei.

Situația noastră a fost de așa încât ni-s'a impus mai cu putere dezvoltarea finanțelor. Și le-am dezvoltat. Și acum? La mai departe. Să îmbrățișem ramul, ce-l avem mai aproape. Agricultura. Căci, durere, și azi 92% din România Ungariei și Ardealului se ocupă cu agricultura.

Așa au judecat lucrurile inițiatorii hunedoreni, când s'au pus pe lucru pen-

tru înființarea însoțirii »Agricola« din Hunedoara.

Azi țeranul nostru, când vine în piață să-și vândă produsele sale — e lăsat în grija gheșeftarilor fără suflet, căci instituție românească nu este, care să-i dea mână de ajutor. Toamna îi vine esecutorul după dare și țeranul își aruncă bucatele cu prețuri de batjocură — ca să-și scape vaca și purcelul, ce îi l-au cuprins. Și apoi după sămănat și în dricul iernii sormanul țeran pleacă în piață să-și cumpere bucate de traiu. Ajunge la usurari, mai ales când n'are banii în mână, căci instituție românească, ce să-i vină în ajutor nu găsește în piață. Băncile noastre nu pot ținea și magazine de bucate.

Ori a ajuns țeranul la priceperea să-și cumpere un plug de fer, o mașină agricolă — pică pe mâna agenților înșelători și își macină averea.

Nici pentru trebuința asta el n'are instituție românească, — ce să-i vină în ajutor cu statul și cu intermedierea.

Trebuința, golul acesta vrea să-l împlinescă însoțirea »agricolă« din Hunedoara.

Căci: nouă însoțire va da toamna anticipații pe bucate. Cu anticipațiile agricultorul își va împlini trebuințele, ce-l ard la degete. Bucatele le va înmagazina și însoțirea — în vreme scurtă — va nisui să le vândă cu prețul cel mai bun. După vânzare va mai plăti agricultorului diferența în plus. Și din afacerea asta profită și agricultorul și instituția. Agricultorul și-a împlinit cu anticipația necazul și a avut și posibilitatea să-și vândă mai cu preț bucatele sale.

FOIȚA.

Eroul dela Königraetz. *)

Umblam și eu ca tot ciobanul
Cu fluierul pe lângă oi,
Când ne ochiră cu arcanul
Pe mine și 'ncă pe vre-o doi —
Și cătăniți — nu trece anul —
Se face între Nemți răboiu

Departe, peste munți și ape
Cu oaste mare ne-au pornit,
Și-n țeara Praisului, aproape
De Câne-Creț m'am pomenit.
Chitea p'acolo să mă 'ngroape
Al naibii Neamț... Dar' și-ai găsit!

*) Poesia aceasta e de St. O. Iosif, după G. Coșbuc cel mai plăcut poet român. El încă trăiește în România, dar' e tot viță de Ardealan.

Umblam fugar de-o săptămână
Prin codrii Praisului, flămând!
Și uite-așa... Stam într'o rină
Sub un stejar, și înginând
O doină, — mă gândeam la stână,
La munții mei.. ce-or fi făcând!

Era-n ameazi.. Da să m'adoarmă
Focșitul leneș din frunziș...
Tresar... Aud deodat-o larmă
P'aproape, colea 'n stejeriș:
Pun mâna repede pe armă
Și iau pădurea-n curmeziș...

Măi! ce stau ochii să-mi privească!
Un vâlmășag de Nemți luptau
Pe-o pajeră împărătească,
Erau câțiva de-o apărau
Și mulți voiau să le-o răpească!
Ajută-mi Doamne, să le-o iau!

Ca o dihanie turbată
M'arunc de-a valma peste ei!
Ibesc la mir trei inși deodată...

Dau ear', — și mai turtesc vre-o trei...
Hei, când să prind de veste, iată!...
Ia-i de unde nu-s pe Nemții mei.

Eu, haida-hai, cu steagu 'n spate,
Pornesc la drum cu pașii rari...
Ajung în lagăr pe 'nserate...
Ce să-și mai spun?... Și mic și mari
Mă duseră cu-alaiu, fârtate,
În cortul plin de ghinărari..

Poesii populare.

Din jurul Turdei.

Comunicate de Mitrofan Cosgarea,

Gura mea din ce-i făcută?
Din rozoriș și din turtă,
Cine-i frumos s'o sărute,
Cine-i urit să se uite.

De-ai ști bade-o ce nu știi
Cătu-i de rău a dori,

Și apoi :

Noua însoțire se va îngriji să pună la îndemână publicului sămânțe de tot soiul — bune și cu prețuri oinstitute. Având legături cu »Reuniunile noastre agricole« va putea face aceasta cu înlesnire.

Peste an apoi va vinde bucate cu prețuri omeneste atât pe bani gata cât și pe credit — în condiții cât se poate de ușoare. Venzările pe credit le va întocmi așa încât acele să fie pe deplin corăpunzătoare trebuințelor și puterii țeranului nostru.

Primăvara apoi va acorda mici anticipații pe holdele și produsele neculese — tot în condiții și în formă pozitivă.

Pe lângă aceste, cu ajutorul legăturilor, ce le va avea, noua însoțire va mijloci cumpărarea de unelte agricole (pluguri, mașini, coase, sape etc.) în condiții cât se poate de favorabile.

Pentru-ca toate aceste lucrări să le poată face în cercuri cât mai largi, să poată fi de folos la cât mai mulți frați — noua însoțire se va îngriji încă dela început să-și aibă plenipotențiații și agenturile sale în cât mai multe centre românești.

În afară de aceste afaceri principale — noua însoțire nu va intra sub nici o împrejurare în afaceri riscate de termin și à la bursă.

Noi rămânem cu ai noștri — cu cei solizi și oinștiți.

Ca să putem face toate aceste însă lipsă avem de »priginul tuturor Românilor de bine. Și »priginul acesta îl cerem cât se poate de urgent — pe deo parte ca însoțirea »agricolă« să-și poată începe activitatea după secerișul anului acesta — ear' pe de altă parte să nu rămânem prea mult îndărătul altora căoi d. e. »Országos központi szövetkezet« din Budapesta cu »priginul guvernului are deja până acum 34 astfel de însoțiri de magazin (și asta bine să ne o însemnăm !)

Câte o cotă (parte) la însoțirea »Agricola« este de 50 cor. ce se plătesc în rate mici. Cei-ce doresc să subscrie cote și n'au primit formulare de »declarație« și copie de prospect să se adreseze la dl Nicolau Macrea, contabil

de bancă în Hunedoara (Vajda-Hunyad) și vor primi imediat.

Români! dați »priginul vostru acestei acțiuni, care nu e locală, nu e restrinsă nici la un comitat, oi e plănuită să muncească în cercuri largi și să dea pildă viie de puterea însoțirii și pildă de urmat să dea.

Vasile C. Osvadă.

Rectificarea listelor electorale. »Libertatea« scrie următoarele în ultimul »eu nr. :

»Clubul român din Orăștie, întesându-se de rectificarea listelor electorale, a aflat că nu mai puțin ca 24 de Români din Orăștie cari, au după lege dreptul de alegători, au fost lăsați afară, ear' neromâni erau luați și 3 inși cari nu mai au acel drept. Clubul a finit Duminescă sedință și a înaintat recurs pentru luarea celor 24 Români în listă și ștergerea celor 3 străini luați pe nedrept.

»Chiar și Români inteligenți erau lăsați afară! Ce va fi prin comune, unde controla e mai slabă«.

Clubul rom. din Orăștie a făcut un lucru laudabil.

Dieta provincială a Bucovinei. Cei 30 deputați ai dietei bucovinene sunt, după »Bukovinaer Journal«, împărțiți în modul următor : **Românii** au 13 mandate (după numirea metropolitului 14), **Germanii** (socotind și pe cei 2 deputați evrei) 7, **Armeno-Polonii** 5 și **Rutenii** tot 5 mandate.

— După ocupațiune sunt între acești deputați 12 proprietari mari, 5 membrii din cler, 4 funcționari de stat, 1 avocat, 2 industriași mari, 1 farmacist, 4 privați și 1 proprietar.

Fondul subsidiar al preoțimii gr.-cat. Sinodul prot. al tractului Ludoș a propus, ca preoții noștri gr. cat. cari primesc ajutor dela stat să dea anumite procente din ajutorul primit pentru fondul subsidiar al preoțimii.

În privința aceasta »Unirea« scrie următoarele :

»Cele mai multe sinoade au aderat la propunerea sinodului din tract. Ludoș, de cuprinsul, ca preoții împărțiți din subsidiul erarial să lase anumite procente fondului subsidiar al preoțimii. Până acum însă, după informațiile ce avem, numai on. George Spinean din Nandra, tract. M.-Uioarei, și a împlinit datorința, trimițând suma de 40 coroane, adecă 10% după ajutorul primit.

»Dar' ceialalți unde sânt? Nu cred preoții noștri, că e în interesul lor creșterea acestui fond? Și domniile protopopi n'au ambiția de a aduce la îndeplinire cele hotărâte în adunările conchuse de ei?

»Așteptăm!«

Da, în adevăr este de așteptat dela preoții noștri această jertfă, bine știind, că dacă noi nu ne ajutăm străinul nu ne va ajuta.

ALEGERE ÎN DEVA. În cercul electoral al Devei, devenit vacant prin demisia de fișpan în Hunedoara a deputatului Barsay Kálmán, alegerea nouă este fixată pe ziua de 30 Maiu st. n.

DIN LUME.

Francia.

Resultatul alegerilor din Francia repartizat după partide, se presintă în modul următor :

233 radicali și radicali socialiști; 127 republicani progresiști; 62 republicani ministeriali; 43 socialiști; 43 naționaliști; 41 imperialiști și roialiști; 35 raliați; 5 radicali disidenți.

— Dintre acestia guvernul comptează pe o majoritate de 338 voturi contra 251, adecă o majoritate de 87 voturi.

Președintele Loubet a ajuns la Petersburg, unde a fost primit cu mare alaiu.

Spania.

În 17 l. c. a împlinit Alfonso XIII 16 ani. După legile spaniole a fost de-

Ți-ai face din noapte zi
Și la mine ai veni,
'Mi-ai deschide ușița
Să-'mi stêmperi inimuța.

Măi bădiță și-al meu drag
Învăță-mă ce să fac,
De tin' să nu mă despart.
Eu te 'nvăț mândrușo bine:
Ia-'ți hainele vin' cu mine,
De și-o părea cu rușine
Fă-te brău pe lângă mine.

Fire-ai bade-o sănătos
Și cu mult mai norocos,
Fire-ai bade-o n'ai mai fi
M'ai învățat a iubi.

Bade-o dorul dela tine
Peste multe dealuri vine,
Nicăirea nu s'alină
Numai la min' la inimă.

Măi bădiță de departe
Nu-'mi trimite-atăta carte,

Trimite-'mi mai puținea
Vino tu seara cu ea,
Nu 'mi-o scrie cu cerneală,
Că d'acea-i multă 'n țeară,
Scrie-'mi-o cu d'aurel,
Că d'acela-i puținel,
S'o cetească seara-'n grădină
Și ziua pe la lumină,
Să mă stêmper la inimă.

Din Cetea.

Comunicate de Aurel Cocostăre.

Foaie verde baraboi,
Birăița dela noi
Are ochi ca de broscoi
Și nas de corcodinoi
Și se iubeste cu doi;
Cu pandurul satului,
Cu sluga notarului.

Foaie verde ca nalba,
Vițișpan mării sa
Pentru puțină jintiță

Pune la noi birăiță
Pe lelița Părpăriță.

Foaie verde măzăroi,
Părpărița dela noi,
Are două fete mari
Cu ochii ca de zlatari;
Cu nasul de corcodin
Și cu rochii de satin,
Cumpărate de săteni
Cu aruncuri și cu dări.

Foaie verde-a socului
Fetele birăului,
Toată ziua stau în drum
Fumând cu pipa tutun,
Așteptând la pețitori
Căscând după trecători;
Stau gârbove de spinare
Și să duc strîmbe pe cale:
Cu nasul cătră făină
Cu gura cătră slănină.

elarat în ziua aceasta de majorean. Conductul compus din 24 trăsură de curte a mers la cameră, ale cărei tribune au fost ocupate de principii străini, corpul diplomatic și trimiții extraordinari. Regele a depus jurământul pe constituție. După depunerea jurământului din partea regelui, conductul s'a dus la biserica San Francisco.

Festivitățile de încoronare au fost turburate prin descoperirea unui complot anarchist. Au fost arestați 6 anarhiști, între cari un student în medicină, un scriitor, un culegător-tipograf și un zidar. La ei s'au aflat 9 patroane cu dinamită. Unul dintre anarhiști a declarat, că el a fost însărcinat să le arunce în trăsura regelui. Nici unul dintre anarhiștii arestați nu neagă intenția atentatului. Amănuntele acestui complot se țin în secret.

Curtea marțială din Barcelona s'a pronunțat în procesul Catalanilor, cari la ultimele jocuri florale au huiduit drapelul spaniol. Toți acușaii au fost condamnați la câte 8 ani de reclusiune.

Rusia.

Ministrul de războiu rusesc va face o călătorie mai lungă cu stat-majorul general prin Polonia-rusească. Scopul călătoriei e adunarea materialului pentru alcătuirea unui nou *plan de mobilizare*. Aceasta e o urmare a afacerii trădătorului Grimm.

Tuturor autorităților li-s'a comunicat un ucas, prin care se dispune condamnarea la moarte a celui-ce va încerca un atentat în contra vre-unui membru al puterii armate sau al vre-unei autorități. Ori-ce îndemnare la ucidere sau alt act de violență va fi pedepsit cu temniță de 20 ani. Dispoziția ultimă vizează mai ales prelegerile dela universitate.

Cu toate măsurile excesiv de severe luate de poliția rusească, atentatele nu încetă în Rusia. În 18 l. c. a pușcat un individ, care spune că-l cheamă Hirsch Zeckert, asupra guvernului din Vilna, generalul Wahl când eșia dela circ. El a fost rănit la mână și la un picior.

Svedia.

Camera din Stocholm a primit propunerea, prin care a recercat guvernul să prezinte până la anul 1904 un proiect nou de lege electorală basată pe următoarele: sufragiu universal, alegeri proporționale, drept de alegere după împlinirea etății de 25 ani, egalitate între orașe și sate.

Peninsula-Balcanică.

În ziua de 23 Aprilie tribunalul militar din Salonic a condamnat, pentru rebeliune, pe 23 de inși și pe doi preoți, la câte 10 ani închisoare, iar pe trei la câte 7 ani.

O depeșă din Constantinopol spune, că cu ocazia jubileului esarcului bulgar, Sultanul a grațiat pe 67 dintre cei condamnați pentru revoluțiunea din Salonic.

În Monastir s'a revoltat un batalion și a dărâmat oficiul telegrafic.

Fiind temere de nouă turburări în Macedonia în urma opoziției esarchatului contra consacării lui *Firmilian*, aceasta va fi din nou amânată.

Ministrul turc de războiu, în urma ordinului Sultanului, a dispus trimiterea de nouă trupe de întărire în punctele de pe coastele Albaniei. Aceasta în urma svonurilor persistente despre o încercare a prințului Castriota de a debarca pe teritoriul turc.

Persia.

Din Teheren se vestește, că orașul e cuprins de o mare iritațiune produsă prin activitatea unei societăți secrete revoluționare. Între punctele din programul acestei societăți e și înveninarea tuturor elementelor, cari 'i-s'ar opune. Până acum au fost înveninați mai mulți preoți și funcționari. Otrava se vinde în cantități mari și se adaogă chiar și apei de beut. S'au făcut o mulțime de arestări, mai ales că e amenințată și vieața Șahului și a prinților.

Războiul din Africa-de-sud.

Toate știrile foilor engleze despre o pace iminentă sunt declarate în cercurile bure din Holanda de false. Comandanții buri nu cedează în privința independenței și a amnestiei, așa că războiul se va continua, dacă Anglia nu primește aceste două condițiuni principale.

Krüger asigură, că întâlnirea generalilor buri cu generalul englez Kitchener și cu Milner, guvernatorul coloniei Cap, nu va avea nici un rezultat. Schalkburger și Stein ar fi avut învoială cu Krüger pentru continuarea războiului.

Știri mărunte.

În Putignano (Italia) a fost o revoltă țărănească. Gendarmii au pușcat asupra mulțimii rănind o femeie.

Între ministrul de interne al Cretei și consulul Rusiei a izbucnit un conflict, ale cărui urmări au fost înlăturate grabnic prin prințul George, care a cerut demisia ministrului seu.

Ministrul de finanțe bulgar va cere în curând sobraniei anularea convenției comerciale dintre Turcia și Bulgaria, ca fiind contrară intereselor comerciale ale acesteia din urmă.

Învățătorii bulgari din satele Florina, Castoria și Perlep din Monastir (Turcia), fiind dovediți ca revoluționari, au fost arestați de către autoritățile respective din ordinul guvernului turcesc.

Președintele Venezuelei a semnat un decret, instituind dictatura pe tot teritoriul republicei. Mai mulți membri ai parlamentului au fost arestați, sub inculpare de instigatori la rebeliune.

Deputatul bulgar Strasimiroff va fi dat în judecată, pentru-că a ațîțat poporul la revoluție.

Corea și China au respins propunerea Rusiei de a se construi o linie telegrafică dela Corea la Mangiuria.

Don Carlos a protestat contra încoronării lui Alfonso XIII.

Catastrofa de pe Antile.

Forțele suterane își continuă mereu turburările înfiorătoare. Despre mântuirea barem la ce a rămas în orașele distruse, nici vorbă nu poate fi, abia se poate face îngroparea victimelor. Matrozii francezi sevărgesc aceasta muncă tristă cu mare pericol.

La St. Pierre erupția a isbuonit tocmai în preajma unor mari sărbări,

inaugurarea unui monument a unui senator mort. Din sărbări s'a ales desevirgita îngropăciune. Vehemența groaznică a catastrofei o arată faptul, că cadavrele carbonisate ale soldaților francezi s'au aflat în sala de mâncare la masă. Erau la dejun și nu le-a ajuns timp nici să iasă afară. Vulcanul Pelée aruncă mereu flacări și cenușe.

Bastimentul de războiu italian »Calabria« a ajuns deja la Saint-Pierre, în Martinica după-cum spune o depeșă de acolo — și a debarcat pe marinarii cari duc ajutoare.

Papa a trimis douăzeci de mii de franci pentru ajutorarea nenorociților din insula Martinica.

La Sanvincenzo a devenit teribila catastrofă și mai spămîntătoare.

Pe coastele orientale toate satele au fost distruse. Numărul victimelor este enorm. S'au deschis prăpăstii, cari au înghițit sute de persoane.

Până acum au fost arse două mii de cadavre. Erupția continuă.

La Martinica erupțiunile vulcanului Mont Pelée nu mai conținesc. Să observă ivirea altor trei cratere. O corabie americană, care a fost la locul catastrofei aduce știri îngrozitoare. Mormane de cadavre zac sub lava fluidă, arse cu desevirgire. În spitalul militar din Port de France nu sunt decât 12 refugiați, deși lipsesc 30 de mii. Pe mare plutesc sumedenie de cadavre.

Între ruinele unui hotel dala Saint-Pierre s'au găsit cadavre cu bucați de pâne în mână. Alte cadavre aveau gurile pline de mâncare.

Moartea acestor oameni trebuie să fi fost aproape instantanee.

După o telegramă din 21 l. c. peste nefericitul oraș St.-Pierre a căzut o nouă ploaie de cenușe. Apariția era însoțită de fulgere și trăsnete. 20000 de oameni fugeau îngroziți în toate părțile, alungați de ploaia de cenușe și de petri. Lava ferbinte, care se vîrșase și în mare, a făcut-o pe aceasta să fieară clocotind. Corăbiile americane și engleze au trebuit să fugă la largul mării. Vîrșându-se marea a prăpădit partea cea mai mare a orașului Carbet.

Esamenele.

Cu numărul de astăzi începem publicarea rapoartelor despre esamenele dela școalele noastre populare. Aflăm de lipsă să reîmprospetăm mulților noștri corespondenți sfaturile, ce le-am dat în privința aceasta și anul trecut. Raportul trebuie să fie o icoană fidelă a muncii învățătorului în școală și afară de școală. Se va raporta deci nu numai despre sporul dovedit cu pruncii noștri într-ale învățămîntului, ci și despre activitatea afară de școală a învățătorului, dovedită în școala de repetiție, în grădina școlară, prin înființarea de coruri, societăți economice, de lectură etc. La rapoartele despre esamenele date de învățătoare se va insista îndeosebi asupra isprăvii făcute cu lucrul de mână. Un lucru însemnat e și scoaterea la iveală a interesului, ce a arătat poporul față de școală, plătind pe învățător regulat și procurând cele de lipsă la școală.

Rapoartele scrise *scurt*, conținând numai *adevărul* ne vor fi binevenite, ba chiar rugăm pe corespondenții noștri să trimită cât mai multe, ca astfel să ne facem o icoană cât-de-cât lămurită despre isprăvile anului școlar trecut, dând totodată pildă de îndreptare pentru cei-ce n'ar fi putut satisface pe deplin chemării lor.

Turnișor (lângă Sibiu).

Duminecă, în 5/18 Maiu a. c. s'a ținut examenul cu elevii școlii gr-or. din comuna Turnișor ppiatul Sibiului. La ora fixată s'au adunat foarte mulți credincioși, bărbați și femei din comună, ca să se convingă în persoană despre sporul făcut de copii.

Pe lângă credincioșii din comună au mai asistat cu deosebire mai mulți tineri elevi ai seminarului archidiecesan.

Sub conducerea protopresbiterului tractual Ioan Papiu s'a început examenul în fața unui public numeros, însă pe cât era așteptarea de mare, pe atât de modest a fost sporul dovedit.

Sporul a fost abia îndestulitor și împrejurarea aceasta cu atât mai mult trage în cumpenă, cu cât învățătorul Ioan Platoș se bucură de salariul prescris de lege, precum și cuincuenalul învățătoresc, care 'i se solvește cum nu se poate mai regulat.

Elevii cercetează școala așa de regulat, cum la puține școale din întreaga archidiecesă poate nu se mai întâmplă, ba, poporul din comuna Turnișor cu drag și fără șovăire plătește ori-ce impozite numai să fie școala în rînd și elevii să dovedească spor, și pe lângă toate acestea examenul să fie *abia* îndestulitor, nu ne-am așteptat.

Școala e provăzută cu toate recuizitele, cu un cuvînt cu toate ce se recere.

Întreg examenul, după-cum s'a dovedit prin critica din partea delegaților la examen — învățătorii din Sibiu (C. Popa, L. Negrilă și T. Joandrea) — a fost un simplu mecanism pus în mișcare. Fiecare elev își are piessa sa anumită, despre care trebuia să răspundă.

Mă provoc la un caz. Un băiat ce ședea înaintea mea era foarte neatent și neastîmpărat. Îl întreb:

De ce nu ești atent, căci poate te întrebă pe tine? Elevul răspunde: Ba nu! pe mine mă întrebă de aici! (Și arată cu degetul unde are să fie întăbat). Și așa a și fost.

Mai dureros ne-a surprins — lasă că la toate studiile a mers analog — istoria patriei. *Un singur elev* a știut să răspundă despre Andreiu baron de Șaguna, căci el singur a fost se vede treaba îndrumat de dl învățător să învețe această bucată din istorie.

Permită dl învățător Platoș, dar' la o școală unde învățătorul se bucură de atâtea favoruri și privilegii, la o școală, care este așa zicînd în orașul Sibiu din cauza apropierii, și unde oamenii sînt în atingere zilnică cu orașenii, apoi ar trebui să-și țină de sfîntă datorință a-și da mai multă silință întru *ajungerea scopului școlii*.

Ce privește bună-oară grădina școlară, apoi fie-mi permis să spun, că gră-

dina școlară este frumoasă, dar' de totului tot necultivată.

Sperăm, că se vor îndrepta și împrejurările și învățătorul.

Un străin.

Erupțiunea Vesuvului în a. 79 d. Chr.

Grozava nenorocire, care a lovit insula Martinea, ne îndeamnă a aduce la cunoștința cetitorilor noștri o epistolă scrisă acum 1823 de ani de Plinius-cel-tinăr, un Roman învățat, unui amic al lui, Tacitus, cunoscutul scriitor al istoriei romane. În epistola aceasta descrie moartea unchiului său Plinius-cel-bătrîn în erupțiunea Vesuvului din anul 79 după nașterea lui Christos, când lava vărsată de acest vulcan a acoperit și nimicuit trei orașe romane: Pompeii, Herculanel și Stabie. Abia acum vre-o 150 de ani s'a dat de urmele lor și săpîndu se cu sîrguință, unul din acele orașe e astăzi pe deplin desgroptat, așa că cel-ce poate oălători acolo are prilej de a se preumbla pe strade și de-a intra în casele unui oraș, care nu s'a schimbat de loc decum a fost înainte de-a fi nimicuit.

Epistola lui Plinius, scrisă se înțelege în limba latină, e următoarea:

»Tu vrei să-ți descriu moartea unchiului meu, ca să o poți descrie cu atât mai fidel următorilor: El se afla la Misen comandant al flotei împărătești. În 24 August, cam pe la 1 după amiază 'l-a încunostiințat mama, că se arată un nor de o mărime și apariție neobișnuită. El își ceru sandalele (— un fel de opinci —) și se sui pe o colină, de unde se putea vedea mai bine. Din depărtare nu se putea cunoaște, din care munte iasă norul, numai mai târziu s'a aflat, că e Vesuvul. Norul s'a ridicat în sus, el s'îmbrăca la chipul unui arbore și anume cu un pin, pentru-că el se ridica așa zicînd pe un trunchiu foarte înalt și se lăția formînd mai multe ramuri. Eu cred, că el a fost ridicat de un curent puternic de aer și când a slăbit acesta și 'l-a părăsit sau când greutatea norului a precumpenit curentul, s'a lăsat cu încetul; el era pe alocurea alb, pe alocurea și murdar și pătat, după-cum luase cu sine pămînt sau cenușe.

Bărbatul învățat a avut de gând să privească mai de-aproape întemplantarea, de aceea a pus să-și pregătească o corabie; mie 'mi-a dat voce, să mă duc cu el. Eu 'i-am răspuns, că mai bucuros voiesc să studiez; el chiar îmi dăduse ceva de scris. Chiar eșise din casă, când a primit o epistolă: Cesiul Bassus și ceilalți locuitori din Retina, care era la poalele muntelui și din care puteau fugi numai la mare, îl rugau, să-și amănă de primejdia, ce-și amenința, să-și scape din ea. El își schimba deci hotărîrea și se apucă cu cel mai mare curagiu de lucru, pe care-l începuse numai din rîvnă către știință. El a lăsat să se pregătească mai multe corăbii și s'a suit pe una, pentru-ca să aducă ajutor nu numai oamenilor din Retina, ci la mulți alții, pentru-că țermurele era foarte împoporate din cauza poziției celei frumoase. El alergă într-acolo, de unde fugiau alții, și mergînd drept în primăjdie avea așa de puțină frică, încât

a diotat și a însemnat toate mișcările, toate fumele acelei întemplantări grave.

Cu cât se apropiau corăbiile mai tare, cu atât mai ferbinte și mai deasă cădea cenușa; cădeau deja și petri poroase (chisar) și petri negre, arse și crepate de foc; marea încă se nămolise deja și de țermuri te puteai apropia greu din cauza erupțiilor de munte. El stătu puțin la indoială, că oare să se întoarcă, curînd însă zise cătră cărmaciul, care-l sfătua la aceasta: »Pe cel viteaz îl ajută norocul; mână la Pomponianus!« Acesta era în Stabie, despărțit prin un sin de mare, căci marea intră aici înlăuntru formînd un țermure ușor arcut. Pomponianus lăsase în fața primejdiei, care drept, că nu era încă nemijlocită, să-și ducă bagajul pe corăbii, firm hotărît să fugă, după-ce se va fi potolit vîntul nefavorabil.

După-ce ajunsese unchiul meu, ajutat de vîntul, care 'l favorisa, îl îmbrățișă pe cel înspăimîntat, îl mîngăia și-și dete povește; ca să-și micșoreze frica prin propria lui netemere, a luat o baie, s'a pus la masă și a mîncat plin de voce bună, sau, ceea-ce arată aceeași mărime spirituală, la aparință vesel.

Intr'aceea eșiau din Vesuv în mai multe locuri flacări mari și focuri înalte, a căror strălucire și claritate erau încă mărute prin întunerecul nopții. Ca să alunge frica dela cei-ce erau împrejurul unchiului, acesta le spuse, că focul provine dela casele și vilele aprinse, pe cari le-au părăsit oamenii de frică. Apoi se culcă și dormi un somn adânc. Dar' curtea, din care ajungeai în odaie, se umpluse deja așa de tare cu cenușe și petri poroase, încât dacă ar mai fi stat mult timp în odaie, n'ar mai fi putut eși. De aceea 'l-au trezit și el se duse la Pomponianus și la ceilalți, cari rămăseseră să păzească. S'au sfătuit la olaltă, că să rămână în casă sau să eșe la largul, pentru-că casa se clătina și părea a se pleca, sub loviturile dese și grozave, în toate părțile. Sub cerul liber le era frică de căderea petrilor poroase, cu toate-că acestea erau ușoare și arse. La cumpenirea primejdiilor s'au hotărît pentru cea din urmă, fiindcă la el biruia o judecată pe cealaltă, la ceilalți o teamă pe cealaltă. Ei 'și-au pus perini pe cap, legându-le cu cărpe, drept scut contra petrilor, ce cădeau de sus.

Intr'alte locuri era deja ziuă albă, aici era însă încă noapte; multe făclii și tot felul de lumină abia mai risipiau întunerecul. Se hotărîră să meargă la țermure și se constata din apropiere, dacă vor putea deja merge pe mare; aceasta era însă încă grozavă și dugmănoasă. Aici se puse unchiul meu pe o cărpă întinsă, ceru încă odată apă rece și beu. Dar' flăcările și mirosul de pucioasă, care-și amenința, îndemnară pe unii la fugă și-și spăriară. Spriginit pe doi servitori se ridică, dar' ear' oăzū; eu cred, că aburii cei grei 'l-au înădușit și 'i-au astupat resuflătoarea, care era la el îngustă și de multe-ori bolnavă. Când s'a luminat a treia zi cerul, au aflat cadavrul lui, nevătămățat și încă îmbrăcat; el s'îmbrăca mai mult cu unul, care doarme, decât cu un mort.

Date statistice

din arhidieceasa gr.-or. a Transilvaniei
pe anul 1901.
(Urmare).

II. Din raportul senatului bisericesc.

Statul preofesc se prezintă cu 992 fețe bisericești, între cari 842 parochi și 48 capelani.

Parochii matre sânt 938, filii 296. In cele 165.267 familii sânt 380.408 persoane de gen. bărbătesc și 373.815 de gen femeesc, cu totul 754.223 suflete, ceea-ce arată față de anul expirat un crescământ de 7434 suflete.

Din numărul acestei populațiuni știu este și scrie 140.181 bărbați și 91.583 femei, cu totul 231.764, față de anul trecut un spor de 10.251.

In decursul anului s'au încheiat 5695 căsătorii, dintre cari 135 încheiate numai la oficiul civil.

Conviețuiri nelegiuite au fost 4909, un număr spăimântător acesta, care a îndemnat pe consistor să iee măsurile de lipsă pentru stîrpirea acestei rușini.

Numărul nașterilor a fost de 24.151 (12.369 de gen bărbătesc și 11.782 de gen femeesc); lângă acestea mai vin adauși 2222 copii născuți din pat nelegiuit. Casuri de moarte au fost 19.130, cu 1269 mai puține ca în anul premergător.

Casuri de treceri religioase au fost 590. Și in arhidieceasă au apărut unele secte necunoscute la noi. In Geră-Ogorheiu a trecut o familie la Nazarineni, in Dridif mai mulți inși la Adventiști.

In decursul anului s'au sfințit 11 biserici.

In seminariul teologic au fost înscriși in anul școlar 1900/901, 81 de tineri, între cari 30 cu examen de maturitate, 5 cu 8 clase, 24 cu 6 clase secundare și 15 cu 4 clase secundare și cursul pedagogic.

La esamenele de calificaciune s'au prezentat 25 clerici, cari toți le-au trecut cu succes.

Din fondul bisericilor s'au votat ajutoare la 22 comune bisericești.

Procese matrimoniale au fost 36, cari toate și-au aflat rezolvirea in decursul anului.

III. Din raportul senatului școlar.

A. Institute de învățământ.

1. Școale secundare.

Liceul din Brașov. In anul școl. 1900/1 au funcționat la acest liceu 13 profesori, cari au propus la 320 elevi. Intre acestia au fost 283 gr.-or., 15 gr.-cat., 1 ev. lut. (Slovac) și 1 Evreu.

Din cei 21 abiturienți au reușit 19.

Școala reală din Brașov a avut 6 profesori și 88 elevi înmatriculați, între cari 65 gr.-or., 8 gr.-cat., 8 Evrei.

Școala comercială din Brașov: 11 profesori, 103 elevi (87 gr.-or., 13 greco-catolici, 1 rom.-cat., 2 ev.-lut.). La examenul de maturitate au reușit 11 din 14 admiiși.

Gimnasiul din Brad a avut 6 profesori și 149 elevi (132 gr.-or., 9 gr.-cat., 2 ev.-ref., 2 Evrei).

Preparandia (școala normală) din Sibiu a avut 3 profesori și 3 dela seminarul teologic, apoi 2 instructori. Elevi au fost 146, cu 29 mai mulți ca in anul premergător.

2. Școalele primare.

Copii de școală obligați a cerceta școala au fost in anul 1900/1: dela 6—12 ani: băieți 39.058, fete 34.210, suma 73.268; dela 13—15: băieți 15.853, fete 14.460, suma 30.313. Suma tuturor copiilor obligați 103.581. In asemănare cu anul trecut cu 103.973 mai puțini cu 392.

Au cercetat școala in semestrul I.: dela 6—12 ani: băieți 28.318, fete 21.489, suma 49.807; dela 13—15 ani: băieți 8270, fete 7726, suma 15.996.

Au cercetat școala in semestrul II.: dela 6—12 ani: băieți 26.829, fete 20.375, suma 47.204; dela 13—15 ani: băieți 7462, fete 7125, suma 14.587.

Suma tuturor copiilor, cari au cercetat in terminul mediu al sumelor din cele 2 semestre: 63.167 sau 61%.

Adăugând la numărul acesta și numărul copiilor, cari cercetează școalele populare de altă confesiune, de stat și comunale, cu 7995, numărul tuturor copiilor cari cercetează școala a fost 71.162 sau 68.7%.

In asemănare cu anul trecut cu 59%, un spor de 9.7%.

Edificii proprii școlare au avut 695 comune bisericești, inchiriate 90, cu totul 785. Corăspunzătoare s'au arătat 581. In cursul anului 1901 s'au aprobat 26 planuri de edificii școlare.

Grădini școlare sânt 491, dintre cari numai 316 cultivate. Cele mai multe grădini necultivate se află in protopopiatele Avrig, Cămpeni, Dej, Deva, Reghin, Solnoc și Zarand.

Consistorul nu va lipsi a face toți pașii necesari, pentru-ca și comunele, cari n'au încă grădini școlare, să le înființeze, ear' in cele, cari nu se cultivă, să se îngrijească de aceasta.

Averea școalelor. Averea nemicătoare e de 2 mil. 344.404 cor. 65 bani, ear' cea micătoare de 556.552 coroane 6 bani, total 2 mil. 900.956 coroane 71 bani, un spor față de anul premergător de 57.450 coroane 80 bani. Venitul anual a fost de 376.726 cor. 1 ban, un spor de 33.202 cor. 23 bani.

Salariile învățătoresți s'au urcat la suma de 544.906 cor. 84 bani.

Această sumă s'a acoperit:

a) din mijloace proprii bisericești	95,251.06 cor
b) din mijloacele comunelor politice	69,893.34 "
c) dela popor din taxa cultului	302,255.26 "
d) din victualii	11,079.60 "
e) din cantorat	8,305.84 "
f) din mijloacele fondului școlar arhidieceșan	6,010.— "
g) întregirea salariilor prin ajutoare dela stat in suma de	26,111.74 "
h) ca cuincuenalii:	
a) dela comunele bisericești	19,240.— "
b) dela stat	4,400.— "
c) dela consistor	—.—
i) remunerații pentru directori	2,360.— "
Suma	544,906.84 "

Față cu anul trecut 537,797.66 cor. o creștere de 7,109.18 cor.

Tocana lui căpitan Costache.

(Urmare și fine)

Ce e drept, cam după vre-o douăzeci de minute, căpitan Costache se întoarce și mai roș la față, dar' cu ochii umezi de poftă.

După dînsul venia un fecior cu o farfurie lungă plină cu un morman de mîncare de-o culoare cărămizie, care împrăstia un aer îmbelșugat și un miros tare de ardeiu.

— Gata, Măria-Ta, strigă căpitan Costache și se șterse la gură, de poftă, apoi se așeză la masă repede.

— A! bun, bun... zise Vodă. Și cum ai spus că se chiamă mîncarea asta, don' Căpitan.

— Tocană, Măria-Ta... Ia numai poftim de gustă Măria-Ta, și să vezi.

Vodă întinse farfuria și căpitan Costache ii puse o lingură, apoi își scoase lui jumătate din farfuria cea lungă.

— O! don' căpitan, exclamă Vodă, după-ce gustă. Ce are tocana dumitale, de ustură la limbă?

— Ustură, Măria-Ta? Poate nițeluș ardeiu ăla roșu... și zău dacă am pus mai mult de un pumn!

— Și asta este pentru stomach delicat, don' căpitan? întrebă Vodă c'un zîmbet ironic.

— Delicat, Măria-Ta, delicat, mai ales, că te îndeamnă la nițică bătură...

Zicînd, apucă o sticlă cu vin, își umplu cu vîrf un pahar mare pentru apă și-l dădu de dușcă pe neresuflete.

Toată farfuria cea mare de tocană trecu in respectabilul stomach al lui căpitan Costache, in timp ce Vodă privia cu plăcere și cu haz la așa eroică poftă de mîncare și admira un așa stomach delicat, care putea să rumege atîta carne și mai ales atîta ardeiu, cît să ajungă unui regiment întreg...

— Ei, don' căpitan, nu mai poțtești dumneata și altceva, il întrebă Vodă,

cînd își văzu musafirul cu porția dată gata...

— De acuma, și praz, Maria-Ta, să fie și nu mai mînînc.

— Și cum se face tocana asta don' căpitan, întrebă mai apoi Vodă cu glas glumeț.

— Păi, cum să se facă, Măria-Ta... Iacă, alegi niște bucățele de mușchuleț de vacă, moi ca bumbacul; tai ceapă de aia dulceagă, și o tai măruntă, mărunțică... Pui de prăjești nițel carnea, o așezi într'o tingire, cu ceapa aia tăiată, apoi torni apa, știi, până o cuprinzi și o lași să fiarbă la foc iute, cînd e pe grabă.

Dacă vezi că e pe aproape gata, o potrivești din sare, o rumenești c'un pumn bun de ardeiu roșu pisat. O mai lași să deie un clocot, două și gata!

Dacă și-e poftă, faci și un puiu de mămăliguță... Știi, îți lasă gura apă, nu altceva, Măria-Ta!

Numărul școlărilor a fost de 741. Fără școală proprie au fost 281 parohii (mătre și filii). Dintre cele-ce n'au avut școală proprie au fost afiliate la alte școli de-ale noastre 104, iar școală comună cu gr.-cat., dar' cu caracter gr.-or. au fost în 66 locuri. S'au înființat 5 școli nouă și s'au adăugat 5 clase nouă.

Învățători au fost 974, între cari definitivi 408, provizori 290, suplinitori 74 și toleranți 202. La cei definitivi se arată o scădere de 13, la cei provizori de 35.

O adevărată plagă pentru școlile noastre sunt provisoratele, cari fac ca aproape jumătate din posturile învățătoresci să fie la începutul anului școlar supuse ocupării de nou. Din acest număr însemnat cu începutul anului școlar nu pot fi ocupate nici 100. Aceasta lipsă de stabilitate în corpul învățătoresc e împreună cu mare scădere pentru înaintarea în cele școlare, pentru-că pe deoparte fiind silit a ocupa de nou posturi învățătoresci până prin Dec. se scurtează în multe locuri timpul instrucțiunii cu 1—3 luni, afară de aceea nu se poate dezvolta continuitatea necesară în lucrarea învățătorescă.

(Va urma).

Despre dări și aruncuri.

(Urmare).

Darea după camete și rente. Cu darea aceasta sunt încărcate cametele după capitale, dividende și părți de câștig după următoarele izvoare de venit:

1. Rente de viață în țeară sau străinătate, fie din apanajii, asigurări pentru văduve etc. Și cautiunile de căsătorie ale oficerilor, dacă sunt făcute în mod ipotecar, sunt supuse acestei dări.
2. Capitale împrumutate cu ipotecă sau zalogire, bani împrumutați cu cambii etc.
3. Dreptul de morărit, vamă, tîrg, vînat, pescuit etc.
4. Venitele, ce încurg după depuneri, contocurent etc. la institute de bani.

— Vezi, don' căpitan, n'ai făcut și mămăliguță...

— Lasă că nu'i nimic, Maria-Ta; am mâncat, curat ca la Vodă...

Își umplu ear' cu vîrf paharul, și ridicându-se deodată, grăi cu foc celorlalți meseni:

— Hai băieți! Să trăiască Măria-Sa!

Să trăiești Maria-Ta, și vobra ăluia: când 'ți-o fi mai rău, ca astăzi să 'ți fie! Ura, băieți, ura!...

Nu se lăsă până nu ciocni cu Vodă și ieși vesel, rîzînd trandafiriu: vinul fusese vechiu și paharul mare.

De aceea, când trecu de prag, grăi oficerilor cu glas de om chefliu!

— Ții, mei băieți, ce om e Vodă! ce puiu de Român! Dar', și halal de tocană!

De atunci, când dai de o tocană gustoasă, dar' foc de ardeiată, a rămas vorba să 'i zici: asta e tocana lui căpitan Costache!

Scutite de aceasta dare sînt cheltuielile curții împărătești, ale consulilor și agenților statelor străine, apoi rentele și cametele supușilor străini în anul prim al petrecerii lor în țeara noastră, dacă dovedesc, că au plătit deja darea aceasta în țara lor și dacă acolo tot așa e legea pentru cetățenii din patria noastră. Scutite mai sînt și cametele capitalelor și rentelor așezate pentru scopuri de artă, știință, îngrijirea bolnavilor etc. apoi cametele după cautiunea funcționarilor de stat, municipali, comunali, stîpendiile, dividendele după acții, cametele după banii depuși la casele postale de păstrare; scutite sînt și cametele ori rentele, cari nu fac la an, fără scăderea datoriiilor, mai mult de 630 cor. și sînt singurul venit al celui îndatorat la plățirea dării.

Darea aceasta trebuie fasonată, ca și cea de cl. III., și se măsură în modul următor:

După rentele rezervate pentru întreținerea văduvei sau după bunurile lăsate copiilor să plătește o dare de 5%. Usufruitul văduvei după rămasul bărbatului nu e supus dării de rente. După toate celelalte rente și camete se plătesc scăzându-se spezele neîncunjurat de lipsă, 10%.

Cametele și rentele folosite în ultimul an trebuie spuse cu de-amăruntul în coala de fasonare, dimpreună cu spezele avute.

După darea socotită după cametele dela capitalele depuse la institute de bani nu se poate computa nici darea generală de venit, nici aruncul comunal sau comitatens.

Darea de camete se măsură și încassează:

- a) după obligațiunile de stat prin casele statului, care plătește cametele;
- b) prin întreprinderile și societățile deobligate la socoteală publică după cametele, ce se vin după capitalele luate pe propria lor ipotecă.

Caselle de păstrare și institutele de bani au dreptul să scadă darea aceasta (10%) dela deponenți. Ele sînt datorare să arete și plătească la perceptorat cametele la finea lui Martie, Iunie,

Se spune, pe urmă, că și Vodă 'și-a adus multă vreme aminte de tocana lui căpitan Costache, dacă nu cumva 'și-a fi aducînd aminte și astăzi...

Tot ce 'i ardeiat, nu se poate uita cu ușurință în viața noastră.

N. Rădulescu-Niger.

GLUME.

Ovreiul la războiu.

În războiul din 1877—78 intră în foc și un regiment, unde era un Ovreiu. Când încep puștile să pocnească și gloanțele să șuere și să cază mulți, cari răniți, cari morți, Ovreiul a încermenit cu mâinile pe pușcă. Un sergent îl vede: — Ce faci Jidane, nu tragi cu pușca în vrăjmaș? — Ci... ci... vrăjmaș, don' sergent, iu... iu nu... nu cunosc pu ei, pu nici, nici nu cunosc iu, n'am vuzut de când mamă m'a făcut. Intii... să mu cert cu ei și pu urmă... pu urmă poți să fii să dau cu pușcă... — Dă, că Tarcu dă 'n tine ca și cum ați fi certăți! — Așaaa?!... întrebă Ovreiul, clătănîndu-'i dinții, da... da nu su poti să ne împuocăm mu rog?..

Septemvrie și Decemvrie, cametele capitalizate însă la începutul lui Ianuarie și Iulie.

Perceptoratul are drept să asemenă aceste arătări cu cărțile și notițele institutului de bani.

Ori-ce alte venit de camete și rente trebuie fasonate, arătînd cu acuratețe rezoluțiile de întabulare și mărimea procentului. Când nu se face fasonarea, statorește perceptorntul venitul după camete sau rente.

Judecătoriile cu cărți funduare sînt datoare să pună la dispoziția perceptoratului toate rezoluțiile relative.

Judecătoriile sînt datoare să arete și casurile obveninde în procese de cambii și pe baza acestor arătări se compută darea aceasta precum și darea de cl. III. pentru agenții de bani.

În privința reclamărilor făcute pe baza fasonării sînt hotărîtoare cele spuse la darea de venit cl. III.

(Va urma).

PARTEA ECONOMICĂ.

Rotățiunea în cultura bucatelor.

Mai de mult, pe când plugăritul nu era așa de înaintat, ca astăzi, bucatele sau sēmănturile se cultivau pe întinderi mici și aproape numai pentru trebuințele casnice. Astăzi însă, întinderile de pămînt cultivate cu bucate pretutindenea sînt cele mai însemnate și cuprind partea cea mai mare a câmpurilor.

La început, câmpul cultivat cu bucate se lăsa la o parte, ear' cel pentru pășunatul vitelor de altă parte, după cum se mai poate vedea aceasta chiar și astăzi pe unele locuri, unde plugăritul este mai înapoiat. Mai tîrziu însă, vîzînd plugarii, că bucatele din câmpul cultivat neîncetat cu bucate dcla un timp nu se mai desvoaltă cum se cade, au început a mai schimba cultura acelor, mutînd adică cultura bucatelor și în câmpul destinat numai pentru pășunat. În modul acesta s'a dezvoltat sistemul celor două câmpuri.

Sistemul celor două câmpuri însă avea o scădere mare, de oare-ce sēmănturile de toamnă cu cele de primăvară trebuiau cultivate lângă olaltă, ceea-ce une-ori aducea pagubă în economie, cu deosebire cu prilejul culturilor. Plugarii mai cu cap au început a se gândi deci la o împărțire mai bună a câmpurilor, născocînd sistemul celor trei câmpuri, dintre cari unul să se cultive numai cu sēmănturi de toamnă, al doilea numai cu sēmănturi de primăvară, ear' al treilea să se lasă în egor și de pășunat.

Sistemul celor trei câmpuri se zice că s'a practicat mai întăiu în Germania, de unde apoi s'a lățit peste tot locul, cu deosebire în țările, cari poartă o economie amestecată, adică de câmp și de vite.

În timpul din urmă plugăritul luînd un avînt tot mai puternic, s'a dovedit,

că nici sistemul celor trei câmpuri nu mai poate împăca trebuințele zilnice ale plugarilor. Astfel a început a fi delăturat și înlocuit și acesta cu sistemul câmpurilor comasate.

La noi economia câmpurilor comasate abia este la început, din care cauză se și fac încercări fel și fel, spre a afla modul cel mai potrivit pentru conducerea aceleia. Astfel s'a constatat, că atât în economia celor trei câmpuri, cât și a câmpurilor comasate, nu prea succede, ba une-ori e chiar dăunoz de a cultiva pe unul și același pământ, mai mulți ani de arândul tot un fel de bucate, de o parte pentru-că fiecare sēmăntură substrage din pământ, din una și aceeași materie nutritoare mai mult și astfel se sărăcește pământul, de altă parte pentru-că chiar și natura diferitelor sēmănturi recere o anumită rotațiune (schimbare).

Liebig, un învățat economist german a fost cel dintâiu, care prin mai multe încercări a putut stabili o rotațiune periodică, prescriind și anumite reguli pentru o lucrare mai intensivă a pământului.

Sub cuvântul »rotațiune« se înțelege în economia câmpului o anumită schimbare regulată a bucatelor și ierburilor, ce se cultivă pe o moșie, sau mai lămurit zis: cum au să se samene bucatele an de an unele după altele. Numitele rotațiuni pot să fie dela 2 până la 12, adică moșia întreagă se poate împărți dela 2 până la 12 table sau divisiuni.

În Germania sînt anumite rotațiuni (Doppeltwirtschaft), în cari unul și același pământ se cultivă în câte doi ani cu bucate, ear' în eelialți doi se lasă de pășune.

În o rotațiune pe patru table se poate urma astfel: 1 cucuruz sau napi de nutreț în locul gunoit; 2 orz de primăvară cu trifoiu; 3 trifoiu; 4 grâu de toamnă.

În o rotațiune de șese tablă se poate urma astfel: 1 cartofi în locul gunoit; 2 orz; 3 trifoiu; 4 săcară; 5 mazărice; 6 grâu.

În o rotațiune de opt table se poate face următoarea împărțire: 1 mazărice în locul gunoit; 2 rapiță; 3 grâu; 4 cucuruz în locul gunoit; 5 orz cu trifoiu; 6 trifoiu; 7 săcară; 8 ovės.

În o rotațiune de 12 table se poate face următoarea împărțire: 1 nutreț verde în locul gunoit; 2 rapiță; 3 grâu cu trifoiu; 5 trifoiu; 6 cucuruz în locul gunoit; 7 orz cu trifoiu; 8 trifoiu; 9 trifoiu; 10 grâu; 11 săcară; 12 ovės.

Rotațiunile acestea se fac totdeauna în proporțiune cu moșia ce avem de cultivat. Dacă moșia e mai mare, tablele de cultură încă se fac mai mari, ear' dacă moșia e mai mică și tablele se lasă mai mici. De sine se înțelege, că și pentru cultura cănepii, a verzelor și a altor legumi, trebuie lăsate de o parte o tablă cu pământ ceva mai roditor, dacă economul nu are un pământ deosebit pentru cultura aceloră.

Ioan Georgescu.

Dela Hunedoara,

(Constituirea însoțirii economice »Agricola«).

— Raport special —

(Urmare și fine.)

Înainte cu doi ani în *Satul-nou* (Bănat) și a început activitatea prima societate românească, ce și-a pus ca țintă valorisarea produselor agricultorului român. Modest și cu un cerc de activitate mai restrîns, cum această societate și a început activitatea — abia a lăsat să se vadă, că prin activitatea ei a brăzdat și a deschis un nou soi de muncă economică-națională.

Că începutul făcut de societatea de valorisare »Ceres« din *Satul-nou* este sănătos și mult reclamat de interesele noastre economice — o dovedește mai elocuent decît ori-ce aprecieri faptul, că în curînd »Ceres« va avè o nouă tovarășe pe drumul ce ea l-a deschis.

Un grup de bărbați din comitatul Hunedoarei au pornit acțiunea pentru inactivarea unei însoțiri de magazin și anticipații în Hunedoara. Ideia a fost atât de călduros îmbrățișată, conducătorii atât de mult și-au pus la inimă întruparea acestei idei, încât după-cum am vestit zilele trecute prin un raport, *Sămbătă în 3 Maiu s'a ținut la Hunedoara o adunare constituantă, care a hotărît înființarea însoțirii de magazin și anticipații în Hunedoara.*

În cele-ce urmează dăm azi scrioarea și prospectul fundatorilor:

P. T. Domnule! Necesitatea unei intensive și consolidate acțiuni pe terenul economic se impune atât de clar și temeinic, încât este de prisos ori-ce argumentare! Cuvîntul de ordine isvorit din inima fiecărui doritor de o soarte mai bună este: *se ne organizăm, ca să muncim* cu tot mai mult succes.

Acest dor al muncii cu succes a pornit la lucru și pe fundatorii, în a căror nume ne luăm voce a vă cere valorosul sprigin. După-cum binevoiti a vedea din alaturatul prospect, un grup de bărbați nisuesc pentru alcătuirea unei astfel de însoțiri, care să fie intermediator între țărănimea agricolă dela sate și între celelalte cercuri economice și în deosebi financiare. Esperiențele câștigate din viața de toate zilele ne-au întărit în convingerea, că organizația noastră economică, pe bazele pe care se mișcă azi, nu poate satisface doar' nici în parte țințelor, ce și-a propus. Grosul poporului, țeranul nostru, care acuma își trăește epoca primei dezvoltări organice pe terenul economic, nu poate fi ajutat numai prin votări de credite bănești, în schimbul cambiilor sau hipotecelor sale.

De aceea convingerea noastră este, că acțiunea pentru propășirea economică trebuie astfel întregită, ca organismul acestei acțiuni să pună la dispoziție țeranului și agricultorului, cu un preț cinstit și în condiții suportabile, utensiliile pentru muncă și mijloacele materiale de traiu: bucate, sēminte etc., ear' pe de altă parte țeranul să și aibă magazinul seu, unde ear' cu prețuri cinstitute și în condiții favorabile să și poată valora, și de unde în cas de lipsă să poată ridica anticipații pe averea sa mobilă și pe produsele sale de pe câmp sau din magazin, ca astfel la cules să nu fie silit a le arunca în piață pe un preț de batjocură — pentru-ca apoi mai târziu, primăvara, agricultorul, industri-

așul sau negustorul să cumpere sau să răscumpere bucatele cu prețuri întregite.

Pentru ajungerea acestui scop ordem, că se impune alcătuirea unei însoțiri economice, care, ocupându-se cu afacerile schițate în alaturatul prospect, să întregască acțiunea organică economică.

Am ales orașul *Hunedoara*, ca centru al operațiunilor din vorbă, pe deo parte pentru-că acest oraș este situat la granița dintre consuenții și producții agricoli ai comitatului Hunedoarei, ear' de pe altă parte, pentru-că marele comitat al Hunedoarei ni-se pare mai potrivit pentru începuturi de astfel de natură.

Ținta noastră este să ajutăm populațiunea agricolă în primul rînd prin valorarea produselor destinate vînzării și prin procurarea utensiliilor și produselor; ținta noastră este să întregim acțiunea organică pe terenul economic în scopul unor rezultate mai eficace.

Eată ce voim noi și fundatorii în numele căroră Vă cerem valorosul d-voastră sprijin!

Declarațiunea pentru înscierea de quote alăturată la prospect, Vă rugăm a o prevedè d-voastre și amicii d-voastre cu cât mai multe subscrieri și apoi a o reînapoia până cel mult în 15 Iunie n. 1902 la adresa domnului Mihail Rimbaș, proprietar în Hunedoara.

Francisc Hossu-Longiu m. p.,
preș. ad-hoc.

Nicolau Macrea m. p.,
notar ad-hoc.

PROSPECT.

1. Sub numirea »Agricola« se înființează în Hunedoara o însoțire economică în scopul promovării intereselor agricole, industriale, comerciale și financiare.

Însoțirea mijlocște și resoalvă tot felul de afaceri, cari în sensul legii comerciale sînt acceptate ca afaceri comerciale.

Îndeosebi se ocupă însă cu:

a) valorisarea (vînzarea și cumpărarea) de bucate, produse, unelte agricole și industriale;

b) acordarea de avansuri pe produse și bucate;

c) afaceri de incasso, escompt, depuneri și efecte;

d) afaceri de lombard și amanete.

2. Însoțirea se înființează pe timp nedeterminat. Capitalul social se formează prin cote (părți) egale, fiecare de câte 50 coroane. Un membru poate subscrie una sau mai multe cote și e responsabil numai până la suma cotelor subscribe.

3. La subscriere se solvesc 10% după fiecare cnotă. Restul se solvește sau deodată, sau în rate de câte 10% la interval de câte două luni.

4. Pentru acoperirea speselor de fondare se solvește de fiecare cnotă 1 coroană.

5. Membrii fundatori își rezervă dreptul de a alege prima direcțiune pe timp de 3 ani.

6. Adunarea constituantă, care va avè să decidă asupra înființării sau ne-

inființării însoțirii, se ține în interval de cel mult 2 luni dela datul acestui prospect.

Hunedoara, la 30 Aprilie 1902.

Avram P. Păcurariu m. p., protopresbiter gr.-or. al Hunedoarei. Dr. Alexandru Hosszu-Longin m. p., avocat în Deva. Francisc Hosszu-Longin m. p., avocat în Deva. Teofil Tulea m. p., notar cercual și proprietar în Hunedoara. Simeon Chirca m. p., proprietar în Hunedoara. Dr. Augustin Drăgits m. p., medic districtual în Hunedoara. Dionisiu Ardelean m. p., proprietar în Deva. Augustin A. Nicoară m. p., proprietar în Deva. Dr. Iustin Pop m. p., avocat în Deva. Leontin Ungur m. p., paroch gr.-or. și proprietar în Zlaști. Mihail Rimbaș m. p., cassar opidan și proprietar în Hunedoara. Aurel P. Barcianu m. p., proprietar în Orăștie. Petru Șinca m. p., paroch gr.-or. și proprietar în Batiz. Petru Popovici m. p., paroch gr.-or. și proprietar în Sânta-Maria-de-peatră. Petru Stoica m. p., director executiv la „Sentinela” și „Ceres” în Satu-Nou. Daniil Mușca m. p., comerciant și proprietar în Hunedoara. Dr. Ioan Marghita m. p., candidat de avocat în Orăștie. Nicolau Stoichiția m. p., cassar de bancă și proprietar în Hunedoara. Petru Rimbaș m. p., diacon și comptabil în Brad. Abel Bera m. p., paroch gr.-or. și proprietar în Sânt Andreș. Petru Șerban m. p., proprietar în Sântohalma. Vasile C. Osvadă m. p., comptabil de bancă în Șomcuta-mare. Ioan Moța m. p., preot în Orăștie. Nicolau Macrea m. p., comptabil de bancă în Hunedoara.

SFATURI.

Stupina în Maiu. Coloniile iau dezvoltarea lor cea mai mare, regina ouă 1500 până la 2000 de ouă în 24 de ore. Să se mărească stupul, adăogând la fiecare trei sau patru zile un cadru. Roiul începe. Un mic brad plantat în fața stupăriei atrage roiul. Roiul se introduce și singur într'un stup de pae atârnat în spropiere de stupărie. Epoca producțiunii abondentă de miere. Să se adăpostească stupii în contra razelor soarelui, cari lenevesc pe albinele lucrătoare. Hrănește roiul, dacă mierea nu e abondentă, oprește ivirea roilor secundari. Dacă cu toate acestea s'au format roiuri secundare, să le dai un fagure, în care se află albinele în stare de larvă spre a împedeca albinele de a urma tinăra regină în sborul său nupțial. Impreună coloniile slabe cu celelalte. Acuma e timpul să alegi reginele și să reînnoști pe cele cari nu sunt bune.

Îngrijirea vinurilor. Luna aceasta e o epocă critică pentru vinuri, căci mișcarea mustului produce o mișcare în vinuri mai cu seamă în pivnițele calde și umede. Depărtează toate materiile, sari prin fermentarea sau prin putrefacțiunea lor ar strica vinul. Dacă vinul începe a fierbe în buți, găurește cu un șfredel mic butoiul spre a da drum gazelor și astupă găuricea numai după-ce a încetat fierberea.

Oțet bun de vin se face într'un mod foarte simplu cu un vin ce a început a se oțeti sau a se strica. Iei un butoiu de vre-o 100 litre capacitate, așezi o pâlnie pe vrană, faci o găurice mică la partea superioară a unuia din fundurile butoiului pentru intrarea aerului, torni 25 litre de oțet bun încălzit până a început a ferbe, și în urmă torni aceeași cantitate de vin.

Oțetirea se face atunci în mod natural și e terminată peste opt zile. Prin pipa așezată la partea inferioară a butoiului scoți spre exemplu 10 litre din acest oțet, și-l înlocuești cu alte 10 litre vin turnat prin pâlnie.

Operațiunea aceasta poate dura astfel în continuu, pe cât timp vei adăoga vin spre a înlocui oțetul scos.

Știri economice, comerc. industr. jurid.

Raport economic. Din 1—10 Maiu a fost timpul foarte schimbăcios. În multe locuri a căzut peatră, în ținuturile muntoase a nins.

Grâul de toamnă a rămas în multe locuri înapoi în dezvoltarea lui. E de așteptat însă, ca timpul domol, care a început, să ajute mult. În Ungaria se formează deja paiul, pe alocurea chiar și spicul. *La secară* par paiule în multe locuri stricate. *Orzul* stă bine, deși în multe locuri a îngălbinat. *Orzul de primăvară* stă mai rău. Pe alocurea au făcut stricăciune și insectele. *Ovesele* sânt multumitoare. *Rapișei* i-au stricat înghețurile din Aprilie și Maiu. În multe locuri a căzut floarea înainte de vreme, așa că locurile sēmēnate cu rapișă s'au arat din nou. *Cucuruzul* n'a răsărit încă pretutindeni, unde a răsărit e în multe locuri piepernicit. Tot așa și *cartofii*. Despre *hemeiu* nu prea sânt plângeri. Frigul a stricat mai mult *viilor* situate în locuri mai joase. *Pomilor* înfloriți înainte de ger le-a stricat acesta mai mult sau mai puțin. Merii și perii promet o recoltă bună.

Nou oficiu de dare s'a înființat în Bozovici.

Esportul României în Italia a fost în cei doi ani ultimi următorul:

	1900	1901
Petrol . . .	18.202 măzi	18.344 metr.
Grâu . . .	122.709 tone	186.963
Porb. și ovės	49.818	209.429

Trustul ouălor. Americanii s'au constituit acum de curând în trust spre a acapara ouăle, și au cumpărat 5 milioane de dazine de ouă. Prețul s'a urcat îndată dela 0,25 la 0,35 bani. În America-de-sud, la Paris, mai toate tranșacțiunile se fac obicnuit prin întrebuintarea ouălor ca monedă. 45 ouă reprezintă un dolar în argint. Pentru trei sau patru ouă se poate cumpăra un litru de spirt, și pentru un ou se poate cumpăra două sau trei țigări bune. Aceste ouă sânt revândute în urmă de comercianți angrosiștilor, cari furnisează centrele cele mari. Traficul se face asupra mai multor milioane de lăzi cu ouă

pe an. Acest trust va avea deci o repercusiune foarte mare asupra obiceiurilor comerciale ale locuitorilor.

— Germania, Ungaria, Suedia, Norvegia, organizează ca în Elveția societăți cooperative pentru vânzarea ouălor. Primarul din Budapesta a făcut o anchetă despre centralisarea comerțului ouălelor și pentru crearea unei burse a ouălelor. O companie engleză „Ehegreatnothern railway”, care posedă un serviciu special de vapoare între Londra și Ostenda, favorisează esportatiunea ouălor din Ungaria spre Englitera.

Epizotiile în România. Eată mersul epizotiilor animalelor domestice în România dela 16 până la 22 Aprilie 1902: Vărsatul la 408 oi, rămase bolnave; febra aftoasă la 5980 boi din cari s'au vindecat 2096 și au rămas 3884; la 7 oi, rămase bolnave și la 18 porci din cari 7 vindecați și 11 rămași bolnavi-turbare la 2 câni uciși; hemoglobinuire protozia la 7 boi din cari 1 a murit, 4 vindecați și 2 rămași.

FELURIME.

Cutremure de pământ. În fața grozavei nenorociri cauzate de cutremurul de pământ de pe Antile nu e fără de interes lista catastrofelor mai mari, cari au fost o urmare a cutremurilor de pământ.

Anul 79 d. Ch. Inmormântarea orașelor Herculian și Pompeii (Italia).

- 1667 Cutremurul de 3 luni din Șemacha în Caucaz; 80.000 morți.
- 1692 Port Royal pe Iamaica dărîmat 3000 morți.
- 1693 54 orașe și 300 sate nimicite pe insula Sicilia; 100.000 morți.
- 1703 Yeddo în Japonia nimicit; 200.000 morți.
- 1731 In Pichind 100.000 morți.
- 1746 Lima și Callao (America-de-sud) dărîmate; 18.000 oameni acoperiți de ruine.
- 1755 Cutremurul din Portugalia, care a nimicit în 8 minute Lisabona. 50.000 morți.
- 1797 Intregul ținut dela Santa Fé până la Panama șgduit de cutremure. 40.000 morți.
- 1812 Cutremur în Caracas (America), 12.000 morți.
- 1842 Insula S. Domingo, 4000 morți.
- 1859 Quitto (America) dărîmat. 5000 morți.
- 1868 Mai multe orașe în Peru nimicite 20.000 morți.
- 1883 Cutremurul de pe insula Iava (Asia) 35.000 morți.
- 1895 Cutremurul din Japonia, 21.000 morți.
- 1902 (Faur) Cutremurul din Șemacha (Caucaz), 2000 case dărîmate, 4000 morți.
- 1902 (Maiu) Nenorocirea din Antile, peste 50.000 morți.

CRONICĂ.

Congresul Ligei culturale se va ține după-cum se anunță din București pe la sfârșitul lunei Maiu, în zilele de 26, 27 și de va fi nevoe și 28 Maiu v. Comitetul central executiv, împlinind doi ani dela alegerea sa, va fi din nou constituit, făcându-se și alegerea de președinte.

Cunună pe mormântul lui Andreiu Murășan. »Gaz. Trans.» scrie: Pe monumentul lui Andreiu Murășian, poetul, care a cântat imnul românesc »Deșteaptă-te Române«, și care se află înmormântat în cimitirul bisericii din Groaveri (Brașov), Vineri dimineața publicul trecător a observat o cunună frumoasă cu panglică în colorile naționale române. Un polițist a venit des de dimineață și a confiscat panglica. Sâmbătă dimineața se vedea falfăind o altă panglică națională în locul celei confiscate. Aceasta a fost lăsată până pe la orele 2 d. m., când au venit la monument 6 polițiști și au confiscat-o și pe aceea. O mulțime de lume a văzut scena aceasta.

Promoție. Ni-se comunică: Dl. *Leontin Boros* a fost promovat la 17 l. c. la universitatea din Cluj, de doctor în studiile iuridice.

Daruri pentru biserică. Credincioșii Florea Popa și Florea Otiș din comuna Măraș (Nagymaros) la îndemnul dlui învățător Nicolae Hanza au dăruit sf. bisericii 2 stihare pentru prunci în preț de 16 coroane lucrute frumos de d-na Silvia Hanza, soția dlui învățător din loc.

Evlavioșii creștini din Zărnești, de lângă Brașov, iubitori de podoaba casei lui D-zeu, au făcut sfintei biserici gr.-or. din Șteul mare, tractul Bistriței, pe sfintele sărbători ale Învierii Domnului, scumpe și foarte frumoase daruri și anume: măestru-măsariu E. Cureșan cu stimate d-sale soție Maria un iconostas frumos în preț de 150 coroane. Mama d-sale Ana ni-a trimis o îmbrăcăminte pe el de catifea neagră frumos ornată, care valorează 10 coroane. I. Minea tot din Zărnești ni-a dăruit o icoană cu sfânta treime, pictată pe tinichea, de 100 cm. lungă, în valoare de 50 cor. Dl. I. Cureșan măiestru în Zărnești o icoană cu Învierea Domnului, pentru masă, pictată pe tinichea în valoare de 14 cor. Dl. I. Coleican din Zărnești o icoană cu Botzul Domnului pe tinichea, în valoare de 14 coroane. — Pentru treasuri și făclii de Paști în Retișor au contribuit cu 7 fl. 10 cr. următorii credincioșii de acolo: P. Anea 1 fl., I. Meza 60 cr., I. Miuș 50 cr., A. Lăpădat 10 cr., P. Curcea 10 cr., V. Iova 10 cr., G. Sârbu 10 cr., M. Popa 10 cr., I. Iova 10., Sofia Sarmon 10 cr., T. Fingirea 15 cr., S. Lazarovici 30 cr., O. Răduția, inv. 5 cr., P. Donacia 10 cr., C. Boraci 10 cr., S. Micioane 10 cr., I. Micșu 10 cr., V. Despot 10 cr., I. Coja 10 cr., N. Mora 20 cr., M. Sarafălveanu 5 cr., I. Dragoi 10 cr., A. Drăgoi 15 cr., T. Nicogoi 20 cr., T. Lăpădat 10 cr., A. Balan 5 cr., I. Gaspar 20 cr., Barbir 20 cr., I. Roman 20 cr., N. Pavlovici 50 cr., L. Nicolai-evici 20 cr., P. Roman 30 cr., G. Draga 50 cr., N. Curica 10 cr., I. Iova 10 cr., S. Ena 10 cr., T. Mora 10 cr., P. Mora 10 cr., L. Giurca 10 cr.

— Dl. *Dr. Iuliu Popescu*, avocat în Turda, a dăruit pentru nou edificândă biserică din Jucul-inferior, comuna sa natală, suma de 100 cor. care sumă s'a depus la Prea Venerabilul Consistor Metropolitan din Blaj spre fructificare, până la întrebuintare spre scopul menit.

Un binefăcător al țeranilor. Dl. Sava Șomănescu, cunoscutul boer național din România, a hotărît, ca pe toate moșiile sale o vacă cu lapte să fie scutită de ori-și-ce taxă de pășunat pentru fiecare familie țărănească. Hotărîrea aceasta creștinească a luat-o văzând, că să impuținează numărul vacilor cu lapte la țeranii din România mai ales din cauza taxelor celor mari de pășunat.

Societ. de lec. „Inocențiu Micu Clain“ din Blaj a numit, după-cum ni-se scrie de acolo, în ședința ordinară administrativă din luna trecută pe dl. inspector școl. Iuliu Bardoși membru fondator al ei. Numirea s'a făcut în vederea dragostei și a viului interes, ce dl. Bardoși a arătat față de numita societate în decursul anilor.

Esamele de calificare în învățătorească la seminarul arhidieceșan pedagogico-teologic din Sibiu se încep în anul acesta nu în 8 Iunie nou, care este zi de Duminecă, ci în 9 Iunie nou a. c. dimineața la orele 8.

Ceea-ce pe această cale se aduce la cunoștința publică spre orientarea celor interesați.

Nr. 10 din „Foaia școlastică“ (Blaj) are următorul cuprins: Chestiuni școlare. — Ioan Frideric Herbart: Schițare de prelegeri pedagogice. — Necesitatea unei preparandii de fete. — Idealul învățătorului român. — Învățătorul ca oficial public. — Sentențe. — Peronospora. — Corespondențe.

Atragem din nou atențiunea învățătorimii noastre asupra acestei foi de specialitate, care progresează cu fiecare număr. Dovadă și începerea traducerii fundamentalei op al lui Herbart. Traducerea e făcută, după cum sîntem informați, de d. învățătoare *Ana Florea*, cunoscută și cetitorilor »F. școl.« și celor ai foii noastre. Și traducătoarea și dl. redactor al »F. școl.« ar binemerita pentru cauza învățămîntului, dacă ar face ca opul acesta să apară și în ediție separată. Ar fi începutul unei biblioteci a clasicii pedagogici.

Moșie românească. Conform hotărîrii directoriului fundațiunei Șulufane Prea Ven. consistor din Blaj a încheiat ieri contractul de cumpărare a moșiei rămasă după br. Bornemisza Iózsef. Moșia e așezată în comuna Szamos-Udvarhely și e de 1670 jug. Prețul cumpărării a fost de 260 mii cor.

Luptă cu un vultur. Muncitorul Gh. Cavacșea dela serv. municipal din Brăila ducându-se cu căruța la Lacul-Dulce, a fost atacat de un vultur enorm, care mânca din cadavrul unui cal. Muncitorul a reușit să ucidă vulturul cu un cuțit, după o luptă de aproape o jumătate de oră. Dînsul s'a ales însă cu câteva răni pe corp și cu hainele sfâșiate.

1601 concurenți. În Oradea-mare a devenit vacant un post de cantonier la căile ferate. Postul acesta este împreunat cu leafă de 250 fl. pe an. Ei bine, pentru acest post au intrat petiții dela 1601 concurenți. Fiecare petiție avea timbru de câte 1 coroană și era pusă la postă recomandată (35 bani), ceea-ce face laolaltă suma de 1671 cor. din care statul va putea plăti timp de 3 ani leafa cantonierului. — Este semnificativ însă pentru rîvna de-a intra în slujbe, ce emisă la Maghiari (căci Români de sigur, că n'au îndrăsnit se ceară acel post), numărul enorm de concurenți la o slujbă retribuită — cu 250 fl. anual.

Convocare. Toți onorații domni membri ai Fondului pentru înființarea unei școale române de fete în Cluj, prin aceasta sînt rugați să binevoiască a participa la *adunarea generală* a acestui fond, care se va ține în Cluj în localitățile casei române, Sâmbătă în 24 Maiu n. la orele 10 a. m.

— Toți onorații domni membri ai Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român de pe teritoriul *despărțimentului Cluj* (orașul Cluj și Cojocna, apoi cercurile administrative Cluj, Gilău și Nadeș, din comitatul Cojocnei), precum și toți iubitorii culturii românești, prin aceasta sînt invitați să binevoiască a participa la *adunarea cercuală* a acestui despărțiment, care se va ține în *Cojocna*, în școala gr.-orientală în ziua de *8 Iunie st. n. a. c.*, la orele 11 a. m.

Necrolog. Cu inima sfâșiată de durere vă facem cunoscut, că mult iubita noastră fiică, soție, mamă și soră *Aurelia Opris* născută *Dobrin*, soție de notar, după scurte dar' grele suferințe în 3/16 Maiu s. c. a încetat din viață, în etate de 20 de ani și în al doilea an al fericitei sale căsătorii. Rămășițele pămîntești s'au așezat spre vecinica odihnă în cimitirul bisericii gr.-cat. din Bucium, Duminecă în 5/18 l. c. *Octavian Opris*, notar dipl. ca soț; *George Dobrin*, învățător și soția; *Maria* născ. *Ghirociș*, ca mamă; *Aurel Cornel*, *Virgil*, *Cornelia*, *Aristotel*, *Valeria* ca frați și surori; *Relica Opris*, ca fiică.

— *Cecilia Murășianu*, învățătoare diplomată de stat, după un morb îndelungat, provăzută cu sf. sacramento, în al 28-lea an al vieții sale și-a dat blîndul seu suflet în mâinile Creatorului în 16 Maiu st. n. a. c. la orele 6 p. m. Rămășițele scumpei defuncte s'au astrucat dela locuința părintească (*Heltai-utca nr. 5*) după ritul gr.-cat. în cimitirul comun din Cluj, la 18 Maiu st. n. orele 4 p. m.

— Aducem la cunoștința tuturor rudețiilor și cunoșcitorilor trecerea din viață a prea scumpului soț, tată, unchiu și cumnat *Constantin Popovici*, comerciant și membru la fundațiunea Șaguna, decedat în 30 Aprilie v. și înmormântat la 2/15 Maiu în etate de 51 ani. Boița (lângă Turnu-roșu) 17/20 Maiu 1902. Fie-i țărina ușoară!

Jalnica familie.

O bandă de falsificatori prinsă. Ni-se scrie din Clopodia: În 1 Maiu au venit doi Șvabi din Denta la Clopodia, unde au durmit peste noapte. Dimineața, în 2 Maiu au mers la cărcimă, unde îmbătându-se au zis cătră oamenii ce erau acolo, că la care îi trebuie bani să meargă la ei, căci ei în 24 de oare le fac bani cîți le trebuie. Fiindu-i bătător la ochi primarului comunal, *Ilie Zestran*, care din întemplantare încă se afla acolo, i-a deținut pe cei doi Șvabi numai decăt. După-ce au fost întrebați, s'a aflat la ei o mașină de făcut pișe de 5 coroane, ear' una au fost vîndut-o locuitorului din Clopodia *Martin Filipa*, dela care au luat-o gendarmii. (Sărmanul Filipa, barem de-ar fi avut timp să o folosească cât de puțin!) După-ce au luat gendarmii cele 2 mașini de bani, au legat pe cei doi Șvabi și i-au dus spre a-i da pe mîna judecătoriei din Vîrșeș. Caută acum soții acelei bande de falsificatori, între cari au aflat și un Român din German. *Silviu P. Barboscu*, învățător.

Proveniența frigului. Islanda e înconjurată de niște mase colosale de gheață. E cu neputință ca să se apropie cineva de țerm și insula e amenințată de foamete. Meteorologii spun că aceasta e cauza frigului ce domnește în Europa.

Luptă cu un urs. Din Caransebeș se scrie: Locuitorul Mihail Humița din Rusca s'a dus zilele acestea cu băiatul lui de 13 ani în pădure după găteje uscate. Dintr'odată năvălește asupra lor o păreche de urși. Bătrânul n'avea la el, fără toporul, pe care l-a svirlit cu toată puterea la unul dintre urși. Celălalt urs l'a îmbrățișat însă și de geaba se silia bietul om să-l sugrume. Din norocire ursul se răsturnă și căzu pe ripă la vale. Intr'aceea chemase băiatul niște oameni într'ajutor, cari îl duseră pe bătrân, plin de rane, la spital.

Bannotele de 50 cor. vor fi date de banca austro maghiară începând cu 26 l. c, purtând datul de 2 Ianuarie 1902.

Hymen. Simion Dăian, proprietar și Daniil Stroia, cassar de bancă, invită la cununia religioasă a fiilor lor *Ioan și Dorîța*, care va fi Duminecă, în 12 Maiu st. v., la 4 ore p. m., în biserica gr. or. din Mercurea lângă Sibiu.

Tempestate. Ni-se scrie din Timișoara: În 20 Maiu n., a fost o ploaie torențială cu peatră, care a ținut mai mult de un sfert de oră. Intreg orașul precum și comunele dimprejur au pagube enorme. Asemenea știri sosesc și din alte părți.

Lupi în Maiu. Din Timișoara se scrie: În partea de sus a hotarului din Brückenau s'au arătat 2 lupi uriași, cari năvălind în turmele de oi au prăpădit o mulțime.

Esplosie de glonț. În castrale (la-găr) dela Örkönyi, unde staționează reg. 68 de inf. și un despărțământ de artilerie, s'a întâmplat o nenorocire. Corporalul de artilerie Siegel a umblat așa de fără grije cu un hobiț de tun, încât acesta a explodat. El și un fruntaș au fost uciși, un alt corporal a fost rănit greu și mai mulți infanteriști ușor.

Sacali. În Slavonia s'au arătat, sacali, cari fac mari stricăciuni, omorînd câini și găini.

Beția în București s'a spânzurat calfa de brutar, Simion Dumbrava. El era de loc din Ardeal, unde are nevastă și copii. Când s'a dus în România, și-a deschis o brutărie, care-i mergea foarte bine. În curând s'a dat însă beției, așa că de multe ori îl adunau sergenții de poliție de pe stradă. Dus eară în felul acesta la secție, aici s'a deștep-tat și s'a spânzurat.

Un sat de feară. În comuna Pénik (Nordul-Ungariei) furturile, spargerile, tăciunăriile sânt la ordinea zilei. Zilele trecute au omorît pe primarul, care era un om vrednic și energic, în mijlocul drumului. La câteva zile după aceea au ascuns un băiat la un ospet pălăria al-tuia. Acesta l'a străpuns cu cuțitul, în-cât a rămas mort. La tribunal se lăuda încă cu crima lui.

Din statistica lunei Martie. În luna aceasta s'au născut 69.229 copii vii și 1535 morți. Au murit sub 7 ani 23.986, peste 7 ani 24.211, un plus la nașteri de 20.032. Cele mai multe nașteri au fost din-coace de Tisa. Cele mai puține nașteri au fost în comitatul Sibiului, cele mai puține cazuri de moarte în al Bistriței-Năsăud.

Căsătorii s'au încheiat 9163, mai multe în comitatele Cluj și Sătmar.

Pasapoarte s'au dat 13.010, și anume în comitatul Treiscaune 1652, Brașov 1003, Sibiul 724, Târnava mare 437, Ciuc 374, Târnava mică 368, Făgăraș 311, Sătmar 287, Maramureș 281, Alba Inier. 253. Cele mai multe paș-

poarte au fost pentru America (7151) și România (5442). În Croația și Slavonia s'au dat 8470 pasapoarte, dintre cari 5259 pentru America.

Focuri au fost 1000 în 831 comune, cauzând o pagubă de 1.612.361 cor.

La cele 533 târguri de țară s'au mânat 547.131 vite, 270.455 cai, 46.648 oi și 136.300 porci, din cari s'au vândut 178.240 vite 56.346 cai, 11.429 oi și 57.900 porci.

Furtul din Seliște. Spărgătorii dela com. Sârbu din Seliște au fost prinși în persoanele mai multor lucrători croați. La ei s'au aflat bani românești, rusești și austriaci în suma de 1880 cor., apoi oroloage, inele, documente false etc. Se crede, că fac parte din o bandă de spărgători internaționali.

Din necazurile satelor. Din Arpașul inferior s'au prezentat mai mulți fruntași la noi cu plângeri contra preotului lor, despre care susțin că a transplantat certele și turburările, cari băntuiau în S-Cârțișoara, la Arpaș. Poporul e în veinică agitație, ajungând lucrurile până la Ven. Consistor și la judecătorile civile. — E tristă icoana, ce ni s'a făcut despre stările de-acolo, credem însă, că în interesul binepriceput al comunei oamenii cu inimă pentru satul lor vor afla mijloace, ca să le-cuească răul.

Prorociile lui Falb. Fidel obiceiului seu Falb mereu procește timpul. Să afirmă, că catastrofa din Martinica s'a întâmplat într'o zi critică de alui Falb. — Finea lui Maiu va fi ploioasă, la 22 zi critică de a treia categorie. — Săptămâna primă din Iunie ploaie generală și timp răcoros, 3 și 6 Iunie zile critice. Se poate aștepta pe atunci și zăpadă la locurile muntoase. Mai târziu va fi timp uscat, întrerupt ici-colo de furtuni locale. La 21 Iunie zi critică după care se schimbă timpul în răcoros și cu furtuni. — La începutul lui Iulie timp mai răcoros ca alte dăți, 5 Iulie zi critică de primul rang. La munte va ninge. La mijlocul lunei mai ales între Alpi vor fi mari furtuni. Va urma apoi timp uscat. La finea lunei va fi mai cald. — Prima jumătate a lunei August va avè călduri normale, fără ploi. 3 August zi critică de primul rang. Cam pe la 10 August vor fi ploi mari, după cari va urma timp uscat și căldură. Sfirșitul lunei earăgi va fi ploios.

Un taur furibund. În comuna Bihar-Udvari, consiliul a hotărît să toarne globuri de plumb în vârful coarnelor taurului comunal. Taurul însă, când fu scos, pentru a i-se face amintita operațiune, infuriându-se, s'a smâncit din mâinile păzitorilor și alergând pe străzi a omorît 5 oameni. A trebuit să fie impușcat.

O femeie care a născut o sută de copii. Femeea Madalena Granato, dela Nocera inferioară (Italia) a născut zilele aceste în al treizeci și șaselea an de căsătorie, al o sutălea copil. Toți copiii ei au murit. Naștea câte trei, câte patru și chiar câte șapte copii deodată.

Rezultate slabe la asentare. În comitatul Scepușului s'au prezentat din ei 5102 deobligați la serviciul militar numai 2184, din cari au fost înrolați numai 387. Absenți au fost 2918, cari toți sânt în America.

Post de subnotar e de ocupat în Petrovoselo (Roman-Petre), comună mare românească în Bănat. Avis celor doritori.

Pentru unii mumă. În 15 l. c. s'a ținut în Sighișoara o conferință, în care s'a hotărît modul parcelării bunului cumpărat dela contele Haller de ministrul Darányi — din banii țerii, bine înțeles, — că să fie dat Săcuilor. Valoarea fiecărei parcele e socotită cu 7500 cor., pe care o vor plăti-o coloniștii în modul următor: În primii 2 ani 150 cor. în anul al treilea 225 cor., și începând cu anul al 4-lea în curs de 50 ani în fiecare an câte 300 cor. — Numai de-ar sta Săcuii noștrii acolo.

Cât costă dieta? Plata deputaților e 9 de 2 mil. 188.800 cor., bani de cuartir 667.600 cor., alte cheltueli pentru ei 12.000 cor., pentru funcționari și servitori 217.718 cor., stenografii 18.240 cor., pentru tipărituri 90.000 cor. etc., laolaltă 3.386.658 coroane.

Pasările cântărețe. Șeful stației din Timișoara a făcut arătare la poliție, că la gară s'a predat o ladă pentru Hamburg declarându-se, că conține porumbi. Părându-i-se lucrul suspect, a cercetat și a aflat, că în ea erau potir-nichi și privighitori. Pe toate le-a pus în libertate. Poliția caută acum pe cel-ce a predat lada. — În Sibiul au fost prinși și bine pedepsiți niște băieți de școală, cari căutau cuiburi de pasări. Ce deosebire între acestia și cei din Graz d. e., unde școlari săraci își dau o parte din bucașica lor de pâne pasărilor cântă-rețe!

Omor. În Becea-turcească furase Țiganul Franț Zlătar pe fata lui Mihail Zlătar. Acesta a făcut — contra obiceiului — arătare despre acest furt. Franț s'a dus la socrul seu (?), ca să-l tragă la răspundere. Și cum vorba țigănească cu ceartă trebuie să se isprăvească, cei doi Danci s'au luat de păr și au început să se imblățească. La strigătul după ajutor al bătrânului au alergat ficiorul lui și a implântat un cuțit în hoțul de fete, care a rămas mort. Au venit și alți Țigani și s'a încins o bătălie de i-a mers pomina. Gendarmeria abia a putut despărți pe luptări, arestând pe ucigaș.

A apărut: »Estras din istoria regimentului de infanterie ces. și regesc nobil de Probszt, nr. 51« pre-lucrat de căpitan Max Maendl, tradus de maiorul S. Blasiu. O broșură de 50 pag. tipărită la »Tipografia«, soc. pe acții în Sibiul.

Știri din piață.

Sibiul. Grâu, hl. 12.80—14.20, săcară 8—8.80, orz 7.80—8.60, ovės 5.40—6.20, cucuruz 8—9.20 cor.; 10 ouă 31—33 bani.

Piața banilor din Sibiul. Galbi-nul 11.26; 20 lei (hârtie) 18.98; 20 lei (argint) 18.84; lira turcească 21.40; lira engleză 23.86; 20 marce germane 23.40; napoleonul 19.03; rubla (hârtie) 2.53; ru-bla (argint) 2.45 cor.

Budapesta. Grâu 50 chlgr. 8.50—9, săcară 7.05—7.25; orz 5.75—6.20, ovės 6.90—7.45, cucuruz 4.60—5. cincantin 5.80—5.95.

Posta red. și adm. sântem si-lifi să o amănăm și de data asta din cauza îmbulzelii de material.

Pentru redacție și editură responsabil: Victor Lazăr. Proprietar: Pentru »Tipografia«, societate pe acțiuni: Iosif Marschall.

Asigurarea pe viață

este astăzi pentru viitorul fiecărei familii un factor atât de important, încât o poliță de asigurare pe viață se nu lipsească în nici o familie. Mai favorabilă este aceea asigurare, care pe lângă ajutorul imediat în cazul morții, mai oferă asiguraților rămași în viață încă și $3\frac{1}{2}$ — $4\frac{1}{2}$ % **interese** după banii solviți. În țeara noastră există o unică bancă mutuală de asigurare, care — stând la înălțimea chiemărei sale — corespunde acestor cerințe, și aceea este banca

„The Mutual“

Aceasta bancă e cea mai mare și cea mai avută bancă de asigurare din lume, dispunând cu finea anului 1901 de o avere totală de

Franci 1,828,180.000.

Ea își are direcțiunea sa generală în New-York (America) și posedă în patria noastră concesiunea și garanța pretinsă de legile țării. Neavând acționari venitul ei întreg îl distribuie între cel asigurați. Asigurări se efectuează în toate combinațiile.

Direcțiunea pentru părțile ardelenne

în Cluj.

Director: Lud. de Szepessy.

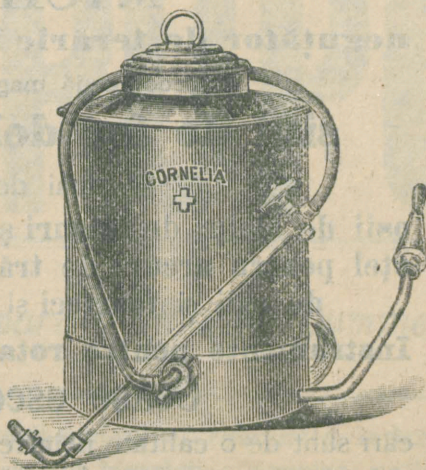
Representanța cu corespondență în

limba română în

Sibiu strada Wiesen nr. 10.

Representant: Eugen C. Pipoș.

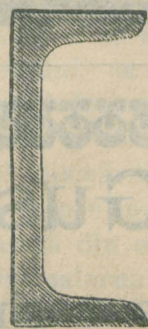
Stropitoare pentru peronospora.

Subscrisul ofer st. domni economi cele mai bune stropitoare pentru peronospora plătibile la cassă sau prin accept la toamnă. Mai departe ofer magazinul meu bogat și bine asortat cu articoli de fer calitate I, tinichea, cuie, șuruburi, feruri de plug, garnituri, vase pentru bucătărie, mărfuri de gumă etc. 142 5—5

Cu stimă

Victor Dahinten,
magazin de ferărie în Alba-Iulia.

Traverse cilindrice

cu prețuri ordinare și ieftine.

Oferte se trimit franco la ori-ce stațiune de tren.

În deposit se află profilele:

nr. 8, 10, 13, 15, 16, 18, 20, 21, 22, 23, 24, 26, 28, 30 și 32 până la 10 metri lungime.

Traverse țintuite

precum și toate celelalte construcții de fer.

Preliminare de spese se fac gratuit.

Cheutori de zid în lungime de 6—7 metri.

În deposit se află:

Fer U în 19, fer unghiular în 25, fer T în 18 și fer de diferite fasoane și de înfrumșetare în 27, fer în plăci, euaadrat și rotund în 534 de profile.

Țevi și bucăți ornative din fer bătut.

Țevi de tuciu. Țevi de tuciu pentru conducerea de apă.

Traverse pentru balcoane și drugi de fer pentru ogrăzi.

Tinichea de fer suflată cu zinc, tinichea neagră, tinichea de zinc, tinichea albă

Mațe pentru retirăzi.

38 5—

Mucava de coperiș din asfalt și peatră.

Împletituri de sîrmă și sîrmă cu ghimpi.

Table de izolare din asfalt și elastice.

Cement de Portland și Roman. — Carbuni de peatră și cocs.

Trestie pentru stucatură.

Carol F. Jickeli, Sibiu.

DEPOSITUL

Primei fabrici de luminări de stearină în Sibiu

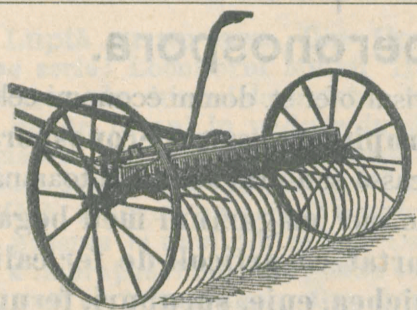
Piața-mare nr. 6 și Strada Turnului nr. 27

recomandă afară de produsele ei în luminări de stearină, săpunuri, mărfuri de toaletă, toate soiurile de parfumerii indigene și străine, săpunuri de toaletă precum și toate celelalte articole de bransa aceasta, pe lângă **prețuri extrem de moderate**. Pentru **sărbători** se atrage îndeosebi atențiunea asupra

lumînărilor pentru biserică

albe și cu flori.

38 6—8

Greble de adunat fân (Hollingsworth)

cu 27 colți, mai mici cu 22 colți
pregătește 40 4-6

cu prețurile cele mai moderate

Andrieu Rieger,

prima fabrică ardeleană de mașini agricole și turnătorie de fer în Sibiu.

MICHAIL SCHOPF,

neguțator de ferărie în Sibiu, strada Cîsnădiei nr. 42

recomandă magazinul seu foarte bine asortat cu

șini de fer dela Cudjir (Hunedoara),

mai departe toate felurile de

osii de oleiu, de trăsuri și căruțe de povară, opritori de trăsuri, oțel pentru arcuiri de trăsuri, arcuiri de trăsuri precum și arcuiri de osii și foarfeci și garnituri pentru căruțe și trăsuri.

Instrumente pentru rotari sistem „Fuohs“, numai calitate bună.

Coase escelente numite „Bure“,

cari sînt de o calitate neîntrecută, și le dau cu garanție, schimbând fiecare bucată, care n'ar corăspunde.

35 6-10

Mucava de coperiș de asfalt

fără miros și veritabile, table de izolare, massă de asfalt pentru izolare în stare compactă pentru svîntarea părășilor umezi.

Franzbranntwein-ul

lui

BRÁZAY,

cel mai răspândit

și mai neeseceptionabil mijloc de cură în casă.

Se espedează dela fabrica lui

Coloman Brázay,

Budapesta, IV., Museum-kórat nr. 23.

Mijloc pentru ourățirea dinților.

Spălându-și omul cel puțin de 3-ori pe zi gura — dacă se poate și 5-6-ori — cu apă stătută, în care se pune pe jumătate Franzbranntwein de-al lui Brázay, se țin gura și dinții curați și aceștia sînt feriți de stricare.

2 41-52

➡ Feriți-vă de imitațiuni. ⚡

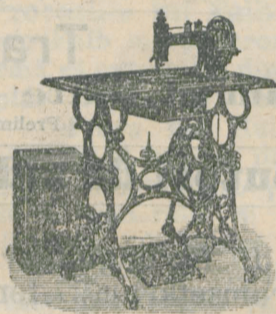
Fiți cu atențiune la marca de apărare.

Se cazăpă în ori-ce apotecă și în celelalte prăvălii.

Gustav Dürr,

mechanic.

Magazin de mașini de cusut și de velocipede,
Sibiu. Piața-mare nr. 19.

Recomandă depositul seu mare și bine asortat cu toate felurile de mașini de cusut mai renumite din fabrici străine și indigene pe lângă un preț foarte moderat.

Ca specialități se recomandă mașinile de cusut:

➡ **Seidel & Naumann, G. M. Pfaff.** ⚡

Toate acareturile mașinilor de cusut de orice fel precum ace, curele, oleiuri fine și altele se află întotdeauna în depositul meu. Reparaturile la mașinile de cusut de orice fel sînt esecutate prompt, ieftin și conștientios cu garanție. Pentru fiecare mașină nouă de cusut cumpărată dela mine dau 5 ani garanție.

[8] 15-

Liste de prețuri se trimit la oerere gratis și franco.

Fabrică de casse.

Subscrisul îmi iau voie a face atent p. t. publicul meu la

cassele sigure de foc și spargere,

cari se fac în fabrica mea. La mine se fac casse numai din material bun și tare. De aceea rog cu deosebire on. public, care caută casse, să binevoească a fi cu atențiune în lista prețurilor la greutatea și măsura indicată pentru-ca privindu-le numai pe din-afară se nu cufunde cu alte casse ce obvin în com-merciu, făcute din material slab și ușor.

În fabrica mea se pregătesc (la comandă, după măsură, cu prețuri ieftine) casse și tresort — e pan-terate din oțel absolut imposibile de a le găuri.

Pentru biserică și comune casse după înțelegere cu plătire în rate.

Listă prețurilor gratis și franco

➡ Instalare de lumină Atycelen. ⚡

Gustav Moess,

fabrică de casse în Sibiu,
strada Poplăcl-mare Nr. 8.

9 6-26

